

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A civil társadalmi szervezetek szerepe a közjó őrzőiként az uniós társadalmak és gazdaságok világméretű utáni helyreállításában és újjáépítésében

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2022/C 323/03)

Előadó: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Közgyűlési határozat:	2021.4.28.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság
Elfogadás a szekcióülésen:	2022.5.3.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2022.5.18.
Plenáris ülés száma:	569.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	189/1/4

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A civil társadalom és a szociális partnerek áthidalják a politikai döntéshozók és az általuk képviselt személyek valósága közötti szakadékot. Az ezekkel az érdekelt felekkel folytatott párbeszéd tehát hatékony módja annak, hogy a politikai döntéshozók megértsék a különböző társadalmi csoportokhoz tartozó emberek eltérő igényeit. Továbbá a civil társadalom mindenkit a „polgári demokráciában” való részvételre bátorít, hogy a polgárok beleszólhassanak az őket érintő kérdésekbe.

1.2. Az EU-ban a civil társadalom és a szociális partnerek különböző szinteken működnek. Egyes szervezetek uniós szinten, mások nemzeti szinten, megint mások pedig regionális vagy helyi szinten működnek. A munkakörök minden szinten kiegészítik egymást. Az érdekérvényesítő munka tekintetében az EU fókuszát a nemzeti szervezetekhez képest gyakran az határozza meg, hogy a szakpolitikai kompetenciák hogyan oszlanak meg az uniós és a nemzeti szint között.

1.3. A helyi szinten tevékenykedő civil társadalom is szerepet játszhat az új politikák és kezdeményezések végrehajtásának és hatásának nyomon követésében. A civil társadalom azonban nemcsak a politikai döntéseket befolyásolja, hanem arra is hivatott, hogy ténylegesen szolgáltatásokat nyújtson az általa képviselt embereknek.

1.4. A Covid19-világjárvány és Európának a válság mélyéről való kilábalása során a civil társadalom és a szociális partnerek szerepe változásokon ment át. A korábbiaknál is nagyobb hangsúlyt kap a létfontosságú szolgáltatások nyújtása, az emberi jogok védelme és az életek megmentése, miközben meg kell birkóznunk a szervezeteket által a finanszírozásuk fedezése és saját munkatársaik támogatása során tapasztalt kihívásokkal. Ezenkívül a világjárvány számos új uniós finanszírozási kezdeményezést eredményezett, amelyek viszont határozott érdekérvényesítést igényelnek, hogy a beruházások eljussanak az arra leginkább rászorulókhöz.

1.5. Jelenleg azt látjuk, hogy az európai civil társadalom a Covid19-válságból egy teljesen új válságba lép át. A civil társadalom számos szereplője most az orosz hatóságok által Ukrajnára irányuló, provokáció nélkül indított invázió következményeinek kezelésére összpontosítja erőfeszítéseit. Sok civil szervezet például a világjárvány válságkezelése során gyűjtött tanulságokat használva fel támogatja az ukrán menekülteket, segélyalapokat gyűjt, és segít nekik elmenekülni az országukban jelenleg zajló vérontás elől. Erőfeszítéseiket azokra is összpontosítják, akik az Unió más részeiben az üzemanyagárak drasztikus emelkedése és a jelentős mértékű infláció következtében leginkább ki vannak téve a szegénység kockázatának.

1.6. A civil társadalom bevonása a döntéshozatali folyamatba szorosan kötődik az EU értékrendjéhez, az Európai Unióról szóló szerződés 1. cikke kimondja, hogy a döntéseket „az állampolgárokhoz a lehető legközelebb eső szinten hozzák meg”. Az EU-ban nem szabad teret engedni a szociális párbeszéd és a civil társadalmi párbeszéd elnyomásának. Ezen értékek tiszteletben tartása előfeltétele kell, hogy legyen a tagállamok uniós finanszírozásra való jogosultságának.

1.7. Az EU-nak zéró toleranciát kell tanúsítania azokkal a tagállamokkal szemben, amelyekben a polgári tér beszűkül. Egy olyan rendszer, amelyben a civil társadalom – különösen a kormány működését kritikusan szemlélők – hangját elnyomják, ténylegesen leépíti a polgárai érdekeit szolgáló politikai döntéshozók dinamikáját. Ehelyett olyan rendszerré válik, amelyben a hatalmon lévők kizárólag a saját érdeküknek megfelelően cselekszenek. Ez a megközelítés fenyegetést jelent az EU-n belüli demokráciára nézve, és nincs helye a koppenhági kritériumokban felvázolt európai értékek között ⁽¹⁾.

1.8. Annak biztosítása, hogy a tagállamok megőrzik az uniós értékeket, többet jelent a civil társadalommal való együttműködésre való nyitottságnál; a civil társadalom létének elősegítéséről is szól, még akkor is, ha a civil társadalom kritikusan viszonyul az adott tagállam politikájához, vagy politikailag ellentétes oldalt képvisel. Az EU-ban minden civil társadalmi szervezet számára szabadságot és függetlenséget kell biztosítani. Azok a tagállamok, amelyek egyfajta kényszerű kötelezettségnek való megfelelésből csak a gondosan kiválogatott és a kormánnyal rokonszenvező szervezetekkel lépnek párbeszédre, éppolyan bűnösök az antidemokratikus gyakorlatokat illetően, mint azok a kormányok, amelyek egyáltalán nem lépnek kapcsolatba a civil társadalommal.

1.9. A politikai döntéshozóknak nemcsak felszínes, hanem érdemi részvételt is biztosítaniuk kell a civil társadalom számára. Ez azt jelenti, hogy a civil társadalmat be kell vonni a döntéshozatali folyamat minden részébe. Azt jelenti, hogy meg kell hallgatni a civil társadalom véleményét az új jogszabályok, projektek vagy kezdeményezések kidolgozásának folyamata alatt, valamint azok kialakítása, elfogadása és végrehajtása során rendszeresen konzultálni kell a civil társadalom tagjaival. Sok esetben csak olyankor kéri ki a civil társadalom véleményét, amikor a jogszabályok vagy projektek már a befejezéshez közelednek. Ez lehetetlenné teszi, hogy a politikai döntéshozók bármilyen javaslatot átvegyenek, és precedenst teremtsenek, hiszen a civil társadalomtól egyszerűen csak azt várják el, hogy rábólintson az elé terjesztett javaslatokra.

1.10. A politikai döntéshozók konzultációs folyamatainak minden szinten könnyen megtalálhatóknak és hozzáférhetőknak kell lenniük. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság nyilvános konzultációs rendszerét, amely minden civil szervezet és az egyes polgárok előtt is nyitva áll, valamint hogy valamennyi konzultációt rendszeresen közzétesznek ugyanazon a weboldalon ⁽²⁾. Másfelől az uniós szintű konzultációk időnként korlátozóak lehetnek az általuk megengedett hozzájárulás típusát illetően.

1.11. A civil társadalomnak lehetősége nyílik a politikai döntéshozók megsegítésére olyan alapvető feladatokban, mint például a nyomon követés. Ahhoz azonban, hogy komolyan lehessen venni a civil társadalom szerepét az új politikák és kezdeményezések végrehajtásának nyomon követésében, az EU-nak, a nemzeti és helyi hatóságoknak hozzá kell járulniuk a szervezetek működési költségeihez. Ez még fontosabbá vált a (projekt)finanszírozás Covid-járvány miatti bizonytalansága, valamint a működési költségek növekedése miatt. Ahhoz, hogy a civil társadalom a legjobb minőségű és legkonstruktívabb támogatást tudja nyújtani, fontos, hogy a működéséhez és a kapacitásépítéshez biztosított finanszírozás ne kérdőjelezze meg a civil szervezetek függetlenségét.

1.12. Az EU számos intézkedést hozhatna a civil társadalom hozzájárulásának elfogadása érdekében. Kezdeti lépés lehetne a részvételi státusz meghatározása. Az EU megállapodhatna továbbá az egyesülési jogra és a civil párbeszédre vonatkozó olyan iránymutatásokról és közös normákról, amelyeket minden vonatkozó folyamatban végre kellene hajtani, és elfogadhatna egy a civil párbeszédre vonatkozó intézményközi megállapodást. Az egyesületek és nem kormányzati szervezetek szerepének az Európai Unió keretein belül való elismerése és előmozdítása szintén rendkívül hasznos lenne a politikai döntéshozók és a civil társadalom közötti uniós szintű partnerség fejlesztése szempontjából.

1.13. A civil szervezeteknek is megvannak a saját felelősségi köreik, amelyeknek meg kell felelniük a jó politikai döntéshozatal nevében. Mindenekelőtt a szervezeteknek folyamatosan fogékonyan kell viszonyulniuk az általuk képviselt emberek valóságához, és gondoskodniuk kell arról, hogy érdekérvényesítésük megfeleljen az ő igényeiknek. Különösen fontos a fiatalok civil társadalomban való részvételének elősegítése és a mozgalom jövőjének biztosítása. Az is döntő fontosságú, hogy a civil társadalom hozzájárulásai konstruktívak, ajánlásai pedig egyértelműek legyenek, hogy az új politikák kialakítását a tagjai számára legjobbnak vélt módon tudja elősegíteni. A hozzájárulásnak nemcsak arra kell összpontosítania, ami rosszul működik, hanem konkrét javaslatokat is kell tennie a fejlesztésekre.

2. Általános megjegyzések

2.1. Ebben a dokumentumban a „civil társadalom” kifejezés a szociális partnerekre is vonatkozik, bár meg kell jegyezni, hogy a szociális partnerek egyedi és sajátos módon működnek a jogok védelme területén. A civil társadalmi szervezetek olyan csoportok nevében is fellépnek, amelyek a választójogon keresztül nem tudják befolyásolni a politikát, mint például a gyermekek, a szavazati joguktól megfosztott, fogyatékkal élő személyek, vagy a migránsok és menekültek, és elősegítik a demokráciában való részvételüket. A civil társadalom és a politikai döntéshozók közötti párbeszéd ezért kulcsfontosságú a társadalom igényeinek megértése és a hatékony politikai válaszok kialakítása szempontjából.

⁽¹⁾ Csatlakozási kritériumok, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/accession-criteria_en

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/info/consultations_hu

2.2. A független és tájékozott civil társadalmi szervezetek politikai döntéshozatalhoz való hozzájárulása felbecsülhetetlen értékű lehet. Alapvető szerepet játszhatnak a meglévő szakpolitikák és kezdeményezések hatékonyságának nyomon követésében is. A kapacitásépítés támogatása azonban kritikus fontosságú.

2.3. Az Európai Unió egyes részein drasztikusan beszűkült a civil társadalom tere, és az uniós intézményeknek határozottan és megalkuvást nem tűrő módon kell reagálniuk ezekre az aggasztó fejleményekre. A civil társadalom bevonása a döntéshozatali folyamatba szorosan kötődik az EU értékrendjéhez, az Európai Unióról szóló szerződés 1. cikke kimondja, hogy a döntéseket „az állampolgárokhoz a lehető legközelebb eső szinten hozzák meg”. A civil társadalom elnyomásának nem szabad teret engedni.

2.4. A szakpolitikai hatáskörök uniós és nemzeti, regionális és helyi szinten történő szétválasztása a civil társadalom különböző szintű képviselőit eredményezte. Vannak uniós civil szervezetek, amelyek kifejezetten olyan szakpolitikai területekkel foglalkoznak, amelyek az EU jogalkotói hatáskörébe tartoznak, míg mások nemzeti, regionális vagy helyi szinten működnek.

2.5. A civil társadalom minden szinten általában két fő akadállyal szembesül, egyrészt azzal, hogy a politikai döntéshozók nem hajlandók a párbeszédre, másrészt azzal, hogy a döntéshozatali folyamat valamennyi szakaszát az érdemi részvétel hiánya jellemzi. Az ilyen jellegű attitűdök megszüntetése érdekében európai és nemzeti szintű jogi szabályozásokat kell bevezetni.

2.6. A nemzeti és uniós szintű civil társadalom döntő szerepet játszik Európa járvány utáni helyreállításában. Az egyik olyan terület, amelyen megvalósul a két szint koordinációja, az az EU-tagállamok Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó forrásainak befektetési módjára vonatkozik, amelyek nagymértékben megváltoztathatják társadalmi és gazdaságaink alakulását az elkövetkező években és évtizedekben. Ez a folyamat azonban rávilágított arra, hogy sok tagállam nem elkötelezett a civil társadalommal folytatott érdemi konzultáció iránt, mivel sok civil szervezet kimaradt, vagy legjobb esetben csak felületesen vesz részt a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek megtervezésében. Ezt az EGSZB 2021. februári állásfoglalása⁽³⁾ vázolta fel. Emellett láttuk, hogy a civil társadalommal folytatott konzultáció nem megfelelő, annak ellenére, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽⁴⁾ 18. cikke ezt a kötelezettséget is rögzíti.

3. Hogyan vezethet a civil társadalom részvétele intelligensebb politikai döntéshozatalhoz

3.1. A politikai döntéshozóknak minden szinten a polgárok érdekeit kell szolgálniuk, és nem fordítva. A demokrácia csak akkor tud megfelelően működni, ha a törvényhozás és -végrehajtás figyel az új tendenciákra és megérti a képviselni kívánt emberek igényeit. A hatékony és intelligens kormányzáshoz elengedhetetlen a civil társadalom megléte, valamint a döntéshozatali folyamatba való aktív bevonása és abban való érdemi részvétele minden szinten.

3.2. A civil szervezetek feladata, hogy közvetítsék az általuk képviselt személyek üzeneteit, illetve támogassák a lakosság érdekeit, és ezeket világos és koherens üzenetké és szakpolitikai ajánlásokká alakítsák. A civil társadalommal folytatott párbeszéd tehát hatékony módja annak, hogy a politikai döntéshozók megértsék a különböző társadalmi csoportokhoz tartozó emberek eltérő igényeit. Segít minimalizálni annak kockázatát, hogy figyelmen kívül hagyják a politikák végrehajtása során esetlegesen felmerülő problémákat, és olyan betekintést és szakértelmet kínálhat, amely egyébként nem lenne elérhető a politikai döntéshozók számára.

3.3. Míg a politikai döntéshozók fogékonyak arra, amit a választók akarnak, a civil társadalom egyik kulcsfontosságú szerepe az, hogy képviselje a szavazati joggal nem rendelkező csoportokat. Ez különösen igaz a gyermekek, a szavazati joguktól megfosztott, fogyatékossgal élő személyek, a gyámság alatt álló egyének, illetve a lakóhelyük szerinti országukban szavazásra nem jogosult bevándorlók és menekültek jogait védő civil szervezetekre. A civil társadalom azért van, hogy kiálljon az olyan csoportok érdekeiért, amelyek a választójogon keresztül nem tudnak hangot adni véleményüknek. Továbbá mindenkit a „polgári demokráciában” való részvételre bátorít, hogy a polgárok beleszólhassanak az őket érintő kérdésekbe. Erős civil társadalom és annak a polgári szerepvállalás ösztönzésére vonatkozó képessége nélkül fennállna annak a veszélye, hogy a döntéshozók továbbra is sokukat figyelmen kívül hagyják.

3.4. A helyi szinten tevékenykedő civil szervezetek, különösen a nemzeti vagy helyi civil szervezetek is szerepet játszhatnak az új politikák és kezdeményezések végrehajtásának és hatásának nyomon követésében. A nyomon követés azonban intenzív feladat, amely gyakran nagy technikai tudást igényel. Ezért alapvető fontosságú, hogy az EU és a tagállamok finanszírozás és technikai támogatásnyújtás révén segítsék a civil társadalmi szervezeteket kapacitásépítését. Az Európai Bizottságnak továbbá meg kell kezdenie az uniós források felhasználásának nyomon követésére vonatkozó stratégia kidolgozását, mely feladattal a jelek szerint nem tud önállóan megbirkózni. Ennek a stratégiának világosan meg kell határozni, hogy az Európai Bizottság hogyan kívánja támogatni azokat a partnereket, amelyek együttműködnek vele a tevékenységek nyomon követésében.

(3) <https://www.eesc.europa.eu/en/documents/resolution/involvement-organised-civil-society-national-recovery-and-resilience-plans-what-works-and-what-does-not>.

(4) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

4. Az uniós szintű civil társadalom szerepe a világjárvány utáni helyreállításban

4.1. Az uniós szintű civil társadalom azokat a szereplőket öleli fel, akik kiállnak az EU intézményei mellett, és mind a 27 tagállam lakosait képviselik, sőt, gyakran még másokat is. Alapvető szerepet töltenek be az Unió hatáskörébe tartozó azon területek érdekérvényesítésében, ahol párbeszédet kell folytatni az uniós szintű politikai döntéshozókkal.

4.2. A következő területek jelentik az uniós civil társadalom főbb fókuszpontjait. Ezek olyan szakpolitikai területek, ahol az EU jogalkotási javaslatot tehet, vagy ahol a tagállamok csak akkor hozhatnak nemzeti szintű jogszabályokat, ha azok nem ellentétesek a már meglévő uniós jogszabályokkal: foglalkoztatás és szociális ügyek; gazdasági, társadalmi és területi kohézió; mezőgazdaság; halászat; környezetvédelem; fogyasztóvédelem; szállítás; transeurópai hálózatok; energiapolitika; igazságszolgáltatás és alapvető jogok; migráció és belügyek; közegészségügy; fejlesztési együttműködés és humanitárius segítségnyújtás. A civil társadalom és a szociális partnerek jelenleg olyan uniós szintű politikai kezdeményezésekre is összpontosítanak, mint például a szociális jogok európai pillére ⁽⁵⁾ és az európai zöld megállapodás ⁽⁶⁾.

4.3. Az uniós szintű civil szervezetek érdekérvényesítő tevékenységét továbbra is számos akadály nehezíti. Amint az EGSZB a SOC/639 számú tájékoztató jelentésében ⁽⁷⁾ rámutat, más nemzetközi szervezetekkel ellentétben az EU még nem teremtett részvételi státuszt az európai egyesületek és nem kormányzati szervezetek számára. Jóllehet, az Európai Unió Alapjogi Chartája, különösen polgári célú ügyekben, garantálja a gyülekezéshez és egyesüléshez való jogot bármilyen szinten, beleértve az európai szintet is ⁽⁸⁾.

A Covid19 utáni helyreállítás összefüggésében az uniós civil társadalom befolyásolja és nyomon követi az uniós forrásoknak a lakosság válságból való kilábalását célzó felhasználását.

4.4. Az uniós finanszírozás felhasználása, különösen a 723,8 milliárd eurós Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz formájában ⁽⁹⁾ képes ösztönözni a Covid19-válság utáni társadalmi és gazdasági helyreállítást. A pénzek befektetése azonban politikai döntés. Míg a források felhasználására vonatkozó nemzeti terveket a tagállamok készítik, az Európai Bizottság feladata a tervek értékelése és jóváhagyása. Az uniós civil társadalom folyamatosan figyelmeztette az Európai Bizottságot a nemzeti tervekben szereplő finanszírozási javaslatokkal kapcsolatban. Kiemelték a világjárvány által feltárt és felngyitott, már meglévő rendszerszintű problémákat, mint például a közegészségügyet, szociális biztonságot és oktatási rendszereket érintő elégtelen beruházásokat, és szorgalmazzák az Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ennek megoldására való felhasználását.

4.5. Számos nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervet az Európai Bizottság kérésére módosítottak, és voltak olyan tervek, amelyeket vagy elutasítottak, vagy amelyek jóváhagyását befagyasztották ⁽¹⁰⁾. A civil társadalom fontos szerepet játszott az aggodalomra okot adó területekre való figyelemfelkeltésben ⁽¹¹⁾. Az uniós forrásoknak azokra a területekre kell irányulniuk, ahol a legnagyobbak a feszültségek, legtöbb a haláleset és legaggasztóbb az emberek alapvető jogainak megsértése a világjárvány idején. Ez magában foglalja az intézményi gondozási létesítményekről más keretekre való átállást való – különösen a fogyatékkal élő vagy idős személyek esetében –, valamint a sürgősségi egészségügyi ellátás jobb felkészültségét és rezilienciáját annak érdekében, hogy el lehessen kerülni a triázrendszer megismétlődését, amikor is a kórházak elutasították bizonyos csoportok felvételét.

4.6. Az uniós források a gazdasági helyreállítás támogatására és a világjárvány során megélhetésüket veszített emberek munkába való visszatérésére is szolgálnak. Becslések szerint csak az EU-ban 6 millió munkahely szűnt meg a koronavírus-járvány következtében ⁽¹²⁾. A munkahelyek elvesztése azonban nem minden embert érintett egyenlő mértékben. A szociális partnerek kulcsszerepet játszanak a jól működő munkaerőpiacokat előmozdító gazdasági, munkaügyi és szociális politikák alakításában, és ezáltal védik a munkavállalókat, köztük a jövedelemkiesés kockázatának leginkább kitett munkavállalókat és a munkáltatókat. Az uniós szintű civil társadalom annak biztosításán is munkálkodott,

⁽⁵⁾ A szociális jogok európai pillére, Európai Bizottság, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_hu

⁽⁶⁾ Európai zöld megállapodás, Európai Bizottság, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu

⁽⁷⁾ Az egyesületek és NGO-k európai státútumának létrehozása az NGO-k és az európai egyesületek pontos meghatározásával (tájékoztató jelentés), Európai Bizottság, <https://www.eesc.europa.eu/hu/our-work/opinions-information-reports/information-reports/creation-european-statute-associations-and-ngos-incorporating-precise-definition-ngo-or-european-association-information>

⁽⁸⁾ 12. cikk.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en

⁽¹⁰⁾ A bolgár tervet nem hagyták jóvá, a magyar terv jóváhagyását pedig befagyasztották.

⁽¹¹⁾ HL C 517., 2021.12.22., 1. o.

⁽¹²⁾ COVID-19 has already wiped out 6 million jobs, EU study finds, „Coronavirus pandemic News”, Al Jazeera.

hogy a beruházások a leginkább érintett csoportok felé irányuljanak. A nők, a fiatalok, a fogyatékossgal élő személyek és az etnikai kisebbségekhez tartozók érdekeit képviselő civil társadalom különösen fontos szerepet játszik abban, hogy a pénzt e csoportok átképzésére és támogatására fordítsák. A civil társadalmi szervezetek – a nemzeti és helyi civil szervezetekkel együtt – ehhez úgy járultak hozzá, hogy befolyást gyakoroltak az Európai Bizottság által a források felhasználásával kapcsolatban meghatározott prioritásokra és ajánlásokra, a nemzeti tervek EU általi értékelésére, valamint a források tagállamon belüli elköltésének ellenőrzésére.

4.7. Az EU egy egészségügyi unió létrehozásába is belekezd, amely nagyobb felkészültséget biztosít a jövőbeli egészségügyi válságokkal szemben. Az egészségügyi unió számos változást fog eredményezni az uniós koordinációban olyan területeken, mint a gyógyszerhiány felmérése és az előzetes készletezés, új gyógyszerek és kezelések tesztelése és jóváhagyása, valamint az életmentő eszközök határokon átnyúló, igény szerinti megosztása. Az uniós civil társadalomnak ismét megvan a szerepe annak biztosításában, hogy az új terv jobban megvédje azokat a csoportokat, amelyek a leginkább kiszorultak az EU és a tagállamok járványra adott válaszaiból. Ezeket a célokat az EGSZB SOC/665 számú véleménye körvonalazta⁽¹³⁾. A cél annak biztosítása, hogy az Európai Gyógyszerügynökség európai modellt alakítson ki a gyógyszerek tisztességes, elszámoltatható és átlátható árképzésére vonatkozóan. Ez magában foglalja azt is, hogy az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központnak legyen jogköre és forrásai az egészségügyi egyenlőtlenségek kezelésére, és biztosítsák, hogy az EU egészségügyi válaszai a leginkább veszélyeztetettnek számító személyekre irányuljanak, valamint, hogy a jövőbeli válságok idején az EU egészségügyi kampányait és közegészségügyi információit sokkal elérhetőbbé és érthetőbbé tegyék mindenki számára.

4.8. A jövőbeli válságokat valószínűleg nemcsak vírusok, hanem inkább elsősorban az éghajlatváltozás okozta természeti katasztrófák idézik elő. Az Uniónak kulcsfontosságú szerepe van abban, hogy segítse a tagállamokat szén-dioxid-kibocsátásuk csökkentésében, valamint az elmúlt években tapasztalt növekvő problémákra – például az áradásokra és az erdőtüzekre – való felkészülésben és azok közös kezelésében. A környezetvédelmi civil szervezeteknek ezért szerepük van abban, hogy segítsék a döntéshozókat a leginkább beruházásra szoruló területek azonosításában, és olyan megoldásokat javasoljanak a környezeti katasztrófák jobb kezelésére, amelyben senki sem marad le.

5. A nemzeti és helyi civil társadalom szerepe a hatékony újjáépítésben

5.1. Uniós összefüggésben számos olyan szakpolitikai terület van, ahol az érdekképviselői felelősség egyértelműen a nemzeti és helyi civil szervezetek vállára nehezedik. Csakúgy mint az uniós szintű civil társadalom esetében, ez a hatáskörök EU és tagállamai közötti megosztásának módjától függ. Az uniós civil társadalommal együttműködve a nemzeti és helyi civil szervezetek biztosítják, hogy minden szakpolitikai területet lefedjenek.

5.2. A nemzeti és helyi civil szervezetek így jellemzően a következőkre összpontosítanak: közegészségügy; ipar; kultúra; oktatás, ifjúság és sport; szociális védelem, környezetvédelem, szociális szolgáltatás, áldozatok jogi támogatása, menedékhely biztosítása az erőszak áldozatainak stb.

5.3. A Covid19 által súlyosbított számos probléma megoldása a nemzeti, regionális és helyi civil társadalom kezébe került. Nemzeti szinten születtek döntések a vírus terjedésének megállítását célzó szabályokról, a sürgősségi egészségügyi ellátásról, a védőoltások prioritási sorrendjéről, az oktatás folytatásának módjáról valamennyi korosztály esetében, és arról, hogyan biztosítsák az állásukat elvesztett munkavállalók jövedelmét. Tevékenységeik közé tartozott az oltásokkal kapcsolatos félretájékoztató elleni küzdelem, valamint a megkülönböztetés kockázatának és a szegénység növekedésének hangsúlyozása bizonyos embercsoportok körében.

5.4. Talán a nemzeti és helyi civil társadalom játssza a legfontosabb szerepet az EU hatékony újjáépítésében, mivel ők alakítják a nemzeti és regionális politikákat, és alapvető szolgáltatásokat nyújtanak közösségeik számára az alábbi területeken:

- a személyes oktatáshoz való visszatérés biztosítása a járványt követően, minden tanulóra kiterjedően;
- a digitális szakadék áthidalása, különösen a marginalizált csoportok esetében;
- annak biztosítása, hogy a szakpolitikák megkönnyítsék azok minőségi foglalkoztatását, akik jelenleg a legnagyobb valószínűséggel szorulnak ki a munkaerőpiacról, így különösen a fiatalok, a nők, a bevándorló háttérű személyek és a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatását;

⁽¹³⁾ HL C 286., 2021.7.16., 109. o.

- a szociális védelmi rendszerek és azon képességük megerősítése, hogy minden embert támogatni tudjanak a méltó életszínvonal fenntartásában;
- annak biztosítása, hogy a tartós ápolásra-gondozásra és szociális szolgáltatásokra vonatkozó nemzeti politikák a járvány során a legtöbb halálos áldozatot látott intézményi ellátás közösségi és családi alapú alternatíváira összpontosítsanak;
- olyan politikák és befektetések ösztönzése, amelyek elősegítik a migránsok és menekültek munkaerőpiaci és szociális védelmi rendszerekbe való beilleszkedését.
- A civil társadalom kulcsfontosságú a gazdasági és politikai feltételek javításában is. A szociális partnerek különösen nélkülözhetetlenek a megfelelő jövedelem és a tisztességes munkakörülmények kollektív tárgyalások útján történő megerősítésében.

5.5. A civil társadalom formális politikai döntéshozatalba való bekapcsolódásának kerete tagállamonként eltérő. Néhány tagállam rendelkezik az EGSZB nemzeti megfelelőivel, bár a rájuk ruházott hatáskör eltérő és folyamatosan változik. Az EGSZB szerkezeti felépítése, amely három csoportot, a munkáltatókat, a munkavállalókat és a „Sokféleség Európáját” képviselő tagokból áll, sikeresen lemásolható lenne nemzeti, regionális és helyi szinten is.

Az uniós szintű civil társadalom által végzett munkával együttműködve a nemzeti civil társadalmi szervezetek szintén hozzájárultak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz tagállami felhasználási módjának kialakításához.

5.6. Az EGSZB SOC/639 számú tájékoztató jelentésében⁽¹⁴⁾ és a nemzeti civil társadalomnak a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben⁽¹⁵⁾ való részvételéről szóló állásfoglalásában méltatta az Európai Parlament és a Tanács között 2020 decemberében a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló rendeletről létrejött megállapodást⁽¹⁶⁾, amelyben a 18. cikk felvázolja, hogy a civil társadalmi szervezeteknek konzultáció útján részt kell venniük a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozásában és végrehajtásában.

5.6.1. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló rendeletben a civil társadalom szerepvállalására való hivatkozás ellenére ironikus módon a civil társadalom nem vett részt a rendeletnek a civil társadalom folyamatba való bevonására vonatkozó részének meghatározásában. Ezenkívül a rendelet soha nem említi kifejezetten a civil szervezeteket kedvezményezettként, ellentétben például a kkv-kkal. Ez problémákat okozott a civil szervezetek végrehajtásba való bevonása terén. Ez ellentmondásos, mivel a civil szervezetek kulcsfontosságú szereplői a Covid-járványból való helyreállításnak.

5.6.2. Ezenkívül a gyakorlatban az Európai Bizottság útmutatása⁽¹⁷⁾ ellenére a valóság azt mutatja, hogy a nemzeti civil társadalmi szervezetek nagy nehézségekbe ütköztek a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek eredményeinek befolyásolása terén. Ennek egyik oka az volt, hogy egyes nemzeti kormányok láthatóan nem voltak hajlandók bevonni tervük kidolgozásába a civil társadalmat. Számos kormány nem vonta be aktívan a civil társadalmat, ezért a civil társadalmi szervezeteknek nyíltan fel kell kérniük a nemzeti hatóságokat, hogy engedélyezzék a részvételüket. Még akkor is, amikor bevonták őket, a civil társadalommal folytatott konzultációra fenntartott idő túlnyomórészt nem volt elegendő. Ez hátráltatta az érdemi vitát és a civil társadalom nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekhez való hozzájárulásainak figyelembevételét. Az eredmény az mutatja, hogy bár számos tagállam tett tanúbizonyságot a civil társadalommal folytatott konzultáció valamilyen formájáról, a nemzeti civil társadalom azonban legtöbbször nem vett részt ténylegesen a tervek kialakításában.

Kelt Brüsszelben, 2022. május 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

⁽¹⁴⁾ Az egyesületek és NGO-k európai státútumának létrehozása az NGO-k és az európai egyesületek pontos meghatározásával (tájékoztató jelentés) | Európai Bizottság (europa.eu).

⁽¹⁵⁾ HL C 155., 2021.4.30., 1. o.

⁽¹⁶⁾ HL L 57., 2021.2.18., 17. o.

⁽¹⁷⁾ Document_travail_service_part1_v2_en.pdf (europa.eu).